HANUL CU TEI DIN BUCUREȘTI

dr. PANAIT I. PANAIT

Hanul cu Tei face parte din lotul celor peste douăzeci de construcții de acest gen existente în sec. XVII—XIX în zona centrală a Capitalei. El se prezintă astăzi ca un culoar ce permite legătura între fosta Uliță Mare a Lipscanilor și strada, mai puțin cunoscută, paralelă, a Blănarilor. Este de fapt al doilea han din rezervația istorico-arhitectonică, Curtea Veche, care a fost restaurat recent în urma unor ample cercetări coordonate de Consiliul popular al municipiului București [1].

Presărate mai întîi în vecinătatea Curții Domnești și apoi în perimetrul acesteia, după scoaterea la mezat a vastului teritoriu voievodal în 1798, hanurile au concentrat timp de două secole viața comercială a Bucureștilor [2]. Construcții aducătoare de mari venituri, ele au aparținut domniei, mănăstirilor, marilor feudali sau unor negustori bogați [3].

Hanul cu Tei face parte din categoria stabilimentelor ridicate de negustorii bucureșteni. Timp de aproape un secol și jumătate monumentul a dăinuit în pofida numeroaselor calamități care s-au abătut asupra lui, alterîndu-i unele trăsături inițiale. Hanul cu Tei este rodul colaborării a doi asociați, Anastasie Hagi Gheorghe Polizu și Ștefan Popovici [4]. Două plăci de piatră, prinse deasupra noilor porți de acces, redau inițialele proprietarilor și anul 1833 care indică începerea lucrărilor. Nu se cunoaște numele nici unuia dintre meșterii construcției, dar după factura clădirii ei par a fi destul de modești [5].

Primele documente, în care încep să apară știri despre evoluția proprietății acestui han și înfățișarea lui, datează din 1835[6]. Este vorba de contractul încheiat de cei doi asociați la 6 august 1835 privind drepturile și îndatoririle ce le reveneau în legătură cu hanul ce-l construise în vadul comercial al orașului de reședință. Din textul acestui document rezultă că Anastasie Polizu și Ștefan Popovici avuseseră prăvălii aici, cărora le-au adăugat două jumătăți de prăvălie cumpărate, în tovărășie, una de la Mindela, Irgolda și Blenda, iar alta de la Moise ovreiul. Toate aceste vechi clădiri au fost năruite, fapt dovedit și prin cercetările arheologice, care au surprins atît sub zidurile de lîngă str. Blănari, cît și la cele din Lipscani, fundațiile unor construcții din sec. al XVIII-lea. Pe acest teren s-a înălțat hanul, lucrările fiind deplin încheiate în 1835. Prin înțelegerea din 6 august, acel an, Anastasie Polizu primea *„rîndul ce cade spre apus, adică cel din stînga, cum intri într-însul din fața tîrgului* (din Lipscani — n.n.) *și pînă la cea de la Hanul lui Zamfir, începînd de la nr. 1 și pînă la nr. 14, precum și 2 magazii ce sînt pă acest rînd, însă una deasupra porții despre fața tîrgului și cealaltă deasupra porții despre Hanul lui Zamfir"* [7]. Ștefan Popovici primea latura de est a hanului cu același număr de încăperi. Documentul mai menționează *„umblătoarea ce cade pă rîndul bolților mele, ale lui Ștefan, precum și o odaie a hangiului ce cade pă rîndul bolților rmele, ale lui Anastasie...* [8], încăperi care urmau să se mențină în proprietatea amîndorura. Sînt menționate ca îndatoriri comune reparațiile impuse de *„prefacerea porților celor mari, și a caldarîmului și puțului cînd să vor strica"*. Tribunalul de comerț al Ilfovului a întărit înțelegerea arătînd că bezestenul este făcut *„din temelie"* de cei doi asociați *„pe locurile lor în fața Uliței cei mari, din Șelari"*. Documentul încheiat la 6 august 1835 subliniază că noua construcție a fost făcută pentru a fi închiriată, fapt ce a impus de la bun început și structura planului clădirii. Numai la doi ani, la 1 iunie 1837, Ștefan Popovici este nevoit să vîndă două din bolțile ce le deținea în Hanul cu Tei lui Ioan Lambru Polizu, primind suma de 1650 galbeni împărătești. Au fost vîndute bolțile nr. 13 și 14, actul fiind semnat de numeroși martori [9]. Din însemnarea Marii Logofeții a Dreptății, făcută la 3 august 1837, rezultă că vînzarea s-a datorat unor mari greutăți financiare prin care trecea vechiul proprietar, a cărui avere era zălogită la mai mulți negustori. Însă nici cele două bolți nu vor rămîne prea mult timp în stăpînirea lui Ioan Lambru Polizu căci la 2 ianuarie 1853 un act consemna trecerea lor în stăpînirea lui Gheorgachi Hagi Anghel pentru suma de 56 700 lei [10]. În 1858 ele vor fi vîndute din nou lui Manoach Leon și Gheorghie Marin.

După unele informații rezultă că pînă în 1916 curtea interioară a hanului a fost pavată cu bolovani de rîu din care nu s-a mai păstrat nimic în momentul începerii restaurării. A dăinuit însă prin decenii feroneria de la ușile și ferestrele de pe latura de vest, puse de constructorii din secolul al XIX-lea. Deși modest ca înfățișare, Hanul cu Tei a găzduit o viață comercială intensă. Aici își avea sediul marele negustor de lipscănie cu toptanul Nicolae Chiru, cunoscut în documente și cu numele de Kirilof. Este atestat mai întîi ca mare negustor de blănuri din Rusia, pe care le desfăcea pe loc sau le transporta mai departe la Lipsca. Considerînd mai rentabil comerțul cu produse de lipscănie, N. Chiru abandonează negoțul cu blănuri și transformă prăvălia sa într-o unitate de desfacere a articolelor manufacturiere. El va fi urmat și de alți importanți negustori de manufactură : Constantin Panaiot, Constantin D. Athanasiu, frații Popp, Mihalache Hagi Pandele, Ilie Ath. Lipatti ș.a. Aflat în plin centru comercial, Hanul cu Tei a jucat un rol însemnat și din punct de vedere financiar, aici avîndu-și sediul cîțiva mari bancheri, printre care s-au remarcat Alexandru Kirilof, Ioniță Popp ș.a.

În tot timpul funcționării lui, Hanul cu Tei a reprezentat o unitate de desfacere a produselor manufacturiere aduse îndeosebi din Transilvania și din centrele occidentale. Incendiat de mai multe ori, el a fost refăcut de fiecare dată datorită poziției favoarabile pe care o avea.

Inițial, construcția era alcătuită din cele două șiruri de încăperi boltite, lipsite de pivnițe sau etaj. Laturile de nord și de sud, în care erau amenajate porțile, beneficiau de subsoluri, parter și cat. Ca plan, Hanul cu Tei este o copie fidelă a Hanului Gabroveni din imediata

---

[1] Proiectul de restaurare a fost întocmit de un colectiv de specialiști sub conducerea arh. C. Joja. Un aport deosebit au adus arhitecții Dinu Antonescu și I. Martina.

[2] Dumitru Almaș, Panait I. Panait, *Curtea Veche din București*, București, 1974, p. 74.

[3] George Potra, *Hanurile bucureștene*, București 1943.

[4] Nicolae Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al monumentelor feudale din București*, București, 1959, p. 119.

[5] Gh. Ionescu-Gion menționează că în tradiția localnicilor Hanul cu Tei mai este numit și Hanul lui Năstase, *Istoria Bucureștilor*, București, 1899, p. 493.

[6] N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 119.

[7] George Potra, *op. cit.*, p. 91.

[8] Ibidem.

[9] Ibidem.

[10] Ibidem, p. 94.

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 1. Curtea interioară a Hanului cu Tei. Litografie de Poitevin-Scheletty

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 2. Placă cu însemnele celor doi negustori asociați și anul 1833.

vecinătate [11], deosebindu-se în mod evident de hanurile domnești datorate lui Șerban Cantacuzino și Constantin Brâncoveanu, și acestea zidite în aceeași zonă [12], sau chiar de Hanul Manuc amenajat în primii ani ai secolului al XIX-lea [13]. Toată construcția a fost făcută din cărămidă (24 × 12 × 3,5 cm), în general insuficient arsă. Fundațiile adînci de cca 1,20 m aveau drept suport rînduri de țăruși din lemn, situație frecvent întîlnită la clădirile vechi din centrul Bucureștilor. Pentru sporirea rezistenței zidurilor s-a recurs la realizarea, în structura fundațiilor, a unor arce de descărcare. În general pereții depășeau cu puțin lățimea de 0,50 m.

Latura paralelă cu str. Lipscani beneficia de două subsoluri, primul dintre ele, cel de vest, împărțit în două camere inegale, avînd o suprafață de cca 67 m.p. Pivnița de pe latura estică, alcătuită din trei compartimentări, datează de la sfîrșitul secolului al XIX-lea. Subsolurile dinspre str. Blănari erau inutilizabile, fiind umplute cu moloz.

Una din etapele importante ale transformărilor ctitoriei celor doi asociați s-a consemnat în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea. Amplele intervenții au afectat fațada din Lipscani, dotată cu balcoane semicirculare ieșite puternic în afară, cît și colțurile de sud și sud-vest peste care s-a ridicat un șir de încăperi ce alcătuiau etajul. Mai puțin transformată a fost partea din Blănari și corpul de pe latura de est. În momentul începerii prospectărilor, monumentul se găsea într-o stare necorespunzătoare. Puternice fisuri spintecau pereții și fundațiile, iar cărămida era macerată pe mari suprafețe. La rîndul lor, alte clădiri ridicate în imediata vecinătate măreau contrastul între volumul lor și cel al hanului rămas la cote inferioare. Astfel întregul calcan de la fostul hotel Kiriazi domina în mod agresiv curtea interioară a Hanului cu Tei. Pentru a estompa această diferență, și pentru a mări spațiul utilitar s-a recurs la adăugarea etajului, pe ambele laturi lungi, și la săparea de pivnițe sub toate vechile încăperi. În vederea consolidării întregului ansamblu s-a procedat la subzidirea fundațiilor inițiale, lucrare ce a impus mari extrageri de pămînt. Toate aceste lucrări, la care s-au adăugat cîteva secțiuni arheologice, au permis surprinderea unor vestigii medievale, anterioare hanului, și clarificarea etapelor de construcție ale clădirii la stadiul începerii restaurării.

Cercetările arheologice efectuate de Muzeul de istorie a municipiului București s-au desfășurat în perioada 17 octombrie — 10 noiembrie 1967 și au afectat curtea interioară, laturile de est, vest și sud precum și exteriorul din str. Blănari [14]. Cîteva secțiuni s-au deschis în subsolurile dinspre str. Lipscani. Avîndu-se în vedere prezența unor instalații gospodărești, montate pe mijlocul spațiului curții, s-a recurs la secțiuni orientate est-vest, adică perpendiculare pe cele două laturi lungi.

S-au trasat astfel 7 șanțuri dintre care Ș. I pe latura de vest, la exterior, Ș. II, IV, V, VI în curtea interioară, Ș. III perpendicular pe latura de E, la exterior, și Ș VII în trotuarul străzii Blănari. În afară de aceste șanțuri au mai fost deschise două secțiuni în pivnița 1. S-a săpat o suprafață de cca 50 m.p.

Cum era și de așteptat, au fost reperate, în urma acestor investigații, urme ale unor locuiri cu mult anterioare punerii fundațiilor hanului în studiu. Toate acestea aparțin epocii medievale, începînd cu cel de-al XVI-lea veac. Este de subliniat faptul că în imediata vecinătate, în jurul bisericii Sf. Nicolae, Șelari, au fost semnalate, prin cercetările din 1953—1954, vestigii mai vechi. Raportul întocmit atunci menționa descoperirea la —5,70 m a unor fragmente ceramice din sec. VI e.n. și a unei monede de bronz emisă de împăratul Justinian (527—565). Tot atunci a fost găsit, într-o prăvălie incendiată, un mic lot de monede bătute între anii 1758—1808 [15]. Harta arheologică a orașului București mai notează în acest perimetru vestigii de locuire din sec. IX—XI, precum și urme ale unor case din sec. XV—XIX [16].

Cu prilejul subzidirilor laturii de est a Hanului cu Tei, spre mijlocul acesteia, au fost semnalate trei morminte. Două dintre ele, indicînd persoane mature, erau orientate S—N, capul privind spre miazănoapte. Cel de-al treilea individ fusese un copil înmormîntat în poziția E—V. Toate au fost depuse la aceeași adîncime, în stratul de pămînt negru tasat, lipsit de mărturii arheologice. Nici unul din morminte nu a conținut vreo piesă de inventar funerar iar cît privește stratigrafia nu a putut fi utilă întrucît gropile celor înhumați erau deranjate de zidurile Hanului cu Tei. Ceea ce se cuvine a reține este faptul că cel puțin două din aceste înhumări nu aparțin unor creștini. Ele pot fi puse în legătură cu locuitorii așezării din sec. III—IV, existentă la Curtea Veche, sau cu populațiile migratoare care s-au abătut și asupra acestui centru al Cîmpiei Române în mileniul I. Sînt cele mai vechi înhumări pe care le cunoaștem pînă în prezent în zona centrală a Capitalei.

Situația stratigrafică, întîlnită aproape uniform în toate șanțurile deschise, se prezintă astfel :

Sub stratul de pietriș, ce susține placa de asfalt, urmează un pămînt galben purtat, pus pentru a înălța curtea interioară. Este un pămînt scos cu ocazia amenajării pivnițelor la sfîrșitul secolului al XIX-lea. Se constată că stratul de înălțare a curții prin acest procedeu era mai lat spre str. Lipscani și mai subțire spre Blănari. Sub pămîntul galben urmează o depunere de pămînt negru cu mult cărbune și dungi de mortar. Acesta este stratul rămas de la lucrările făcute pentru amenajarea terenului în 1833. El confirmă faptul că pentru nivelarea locului pe care s-au săpat fundațiile hanului a fost necesară demolarea unor construcții mai vechi. Acest strat a acoperit spre str. Blănari o dungă lată de moloz compact, care la rîndul ei suprapune un pămînt negru cu mult cărbune. Au fost surprinse apoi depuneri de lut galben nisipos purtat, pămînt negru cu fragmente de vase din sec. XVII—XVIII, un strat cenușiu ce astupă urmele unor case din secolul al XVI-lea și acestea incendiate. În șanțul IV, la -2,20 m, începe un strat gros de cca 0,70 m

[11] Panait I. Panait, *Hanul Gabroveni din București*, în „Revista Muzeelor și Monumentelor — Monumente istorice și de artă", 2, 1977, p. 27.

[12] Atît Hanul Șerban Vodă cît și cel de la Sf. Gheorghe-Nou se prezentau ca edificii patrulatere, cu curți interioare spațioase în care se ridicau și alte construcții.

[13] Panait I. Panait, *Hanul Manuc — Cercetări arheologice*, în „Buletinul Monumentelor Istorice", 2, an XLI, 1972, p. 10.

[14] Menționăm și aici prețioasa participare a arheologului Aristide Ștefănescu la desfășurarea cercetărilor arheologice de la Hanul cu Tei și de la alte obiective din zona Curtea Veche.

[15] „București, Rezultatele săpăturilor arheologice", București, 1954, p. 247—248.

[16] *Bucureștii de odinioară*, sub redacția prof. univ. Ion Ionașcu, București, 1959. Harta arheologică.

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 3. Latura din str. Blănari a Hanului cu Tei.

de pămînt murdar, care nu apare decît în această porţiune. Solul viu este marcat de stratul cenuşiu nisipos şi lőesul cuaternar. Astfel, depunerile stratigrafice, coroborate cu studiul comparativ al materialului arheologic, dovedesc că cele mai vechi indicii de locuire s-au păstrat depuse pe un strat de pămînt umed în apropierea unei pînze de apă freatică. De aici şi necesitatea instalaţiilor de drenare a apei surprinse în Ş. IV. Faptul acesta a impus şi constructorilor din sec. XIX unele rezolvări tehnice de un fel deosebit.

Obiective arheologice descoperite prin săpături.

Cele 9 secţiuni deschise au permis semnalarea şi cercetarea, în parte, a unor obiective arheologice anterioare începutului secolului al XIX-lea. Astfel în şanţurile II şi V au fost descoperite resturile unor case din paiantă, mistuite de un puternic incendiu. Ele fuseseră făcute din bîrne late de lemn şi pari. Chirpicul, gros de 6,5 cm, a fost pregătit din lut amestecat cu pietricele şi nisip. Pereţii interiori ai caselor erau făţuiţi cu straturi de lipitură din lut galben, procedeu surprins şi la casele de suprafaţă ale satului Măicăneşti din secolul al XIV-lea [17]. După cantitatea şi masivitatea materialului lemnos se poate deduce existenţa unor construcţii trainice. Datarea acestor case s-a putut face pe baza fragmentelor de vase

[17] Margareta Constantiniu şi Panait I. Panait, *Şantierul Băneasa-Străuleşti, Cercetările din sectorul Măicăneşti* (1964—1966) în „Bucureşti, VI", Bucureşti, 1968, p. 71.

Fig. 4. Faţada din str. Lipscani a Hanului cu Tei.

de lut descoperite laolaltă cu chirpicul şi cărbunele provenit de la pereţi. Se remarcă printre acestea fragmentele unor farfurii acoperite cu smalţ galben-alburiu şi pete verzi şi maronii, datate în zona Curtea Veche în sec. XV—XVI [18]. Interesant este de asemenea un fragment de vas de faianţă, de proveniență orientală, obiect ce confirmă importul unor atari vase din Imperiul otoman [19]. În secţiunile II, IV şi V, vestigiile arheologice par a confirma plasarea unor case de tîrgoveţi pe un aliniament, acoperit acum de latura vestică a hanului. În acest caz Curtea interioară a Hanului cu Tei ar corespunde uneia din uliţele vechiului oraş.

Încă din secolul al XVI-lea problema apelor de pe latura de nord a hanului de azi a constituit o importantă preocupare. În şanţul IV au fost reperate două faze de amenajare a unor instalaţii de drenare a apei. La început, terenul fiind mai jos decît Uliţa Mare (Lipscani, n.n) s-a căutat înălţarea lui prin aducerea unor resturi gospodăreşti, a stratului de gunoi de grajd. În aceste depuneri a apărut un variat inventar arheologic, printre care şi o farfurie smălţuită şi datată în veacul al XVI-lea. În două rînduri apoi s-au săpat canale orientate E—V. Primul din aceste şanţuri a fost săpat fără a fi consolidat, pe cînd cel de-al doilea a primit pereţi din bîrne groase de stejar. În vederea protejării celui de-al doilea canal, a fost făcut un gard de nuiele împletite. Aceste instalaţii au funcţionat în sec. XVI—XVII. În perioada cuprinsă între sec. XVII şi construirea hanului s-au succedat şase incendii, care au lăsat în stratigrafia locului urme de cărbune şi arsură. Unul din aceste focuri a mistuit şi o construcţie din secolul al XVII-lea, din cărămidă păstrîndu-se un pavaj tot

[18] *Bucureştii de odinioară*, Planşa CL/5—6.

[19] Un valoros lot de vase din faianţă executate la Iznik, datînd de la sfîrşitul secolului al XVI-lea, s-a descoperit la palatul voievodal de la Curtea Veche.

https://biblioteca-digitala.ro

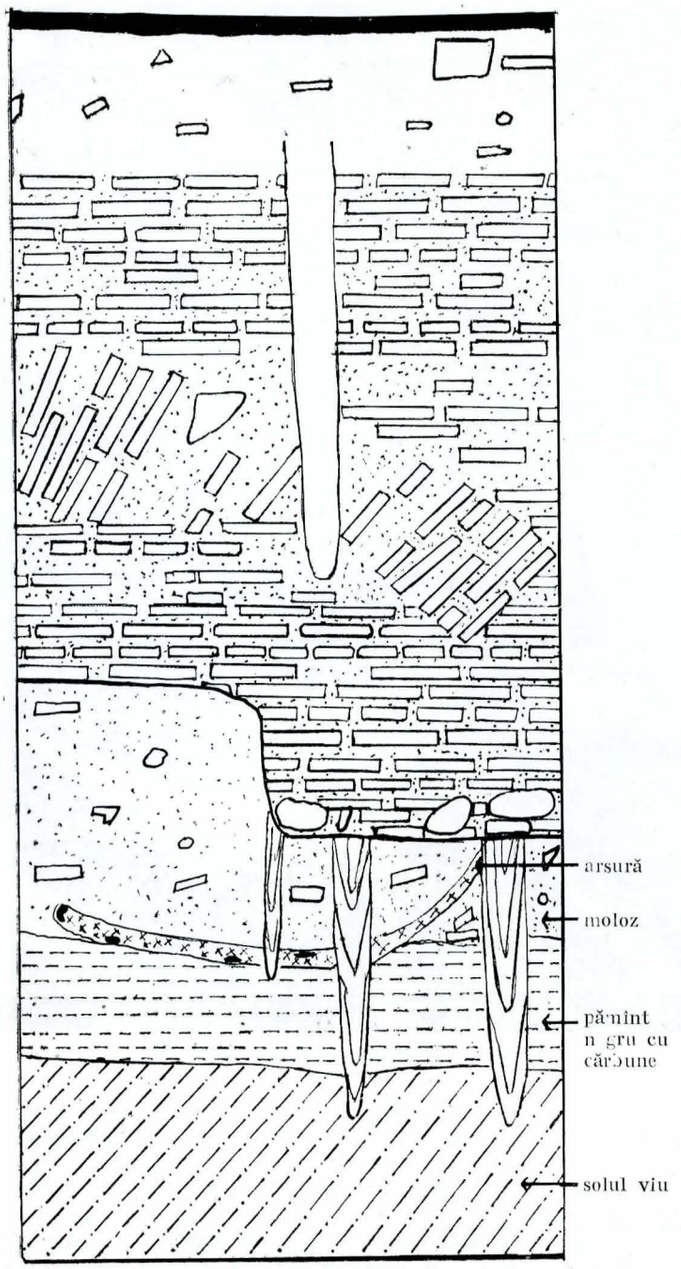

Fig. 5. Profilul de est al şanţului II.

de cărămidă, acoperit cu un pămînt cenuşiu cu mult cărbune şi fragmente de vase de la începutul secolului al XVIII-lea. Deasupra acestui pavaj s-a amenajat un al doilea pavaj, tot din cărămidă (24,5 × 13 × 3 cm), suprapus la rîndul lui de un strat de pămînt negru cu fragmente de vase din cel de-al XVIII-lea veac. Astfel de „*pavimente*" au mai fost surprinse şi în alte părţi ale curţii marcînd fie căi pietonale, fie zone de acces în unele locuinţe. Tot un zid mai vechi decît hanul s-a semnalat în curtea interioară, în colţul de N—V. El merge aproape paralel cu fundaţia hanului, închizîndu-se în unghi drept cu un alt zid aflat sub trotuarul actualei străzi Blănari. Aceste ziduri aparţin unei construcţii dărîmate la începutul secolului al XIX-lea cu ocazia înălţării Hanului cu Tei. În fine printre vestigiile semnalate prin săpături mai pot fi menţionate lăcaşele a 4 stîlpi de lemn, cu diametrul de 0,25 m, surprinşi în Ş I, în şir orientat NNE—SSV. Un al doilea şir de stîlpi a fost găsit la cca 2 m de primul, în Ş II. Situaţii similare se cunosc în fosta Piaţă de Flori şi ele trebuie puse în legătură cu sistemul de protejare a Curţii sau a oraşului cu garduri puternice, executate din stîlpi de lemn.

Cele două şanţuri trasate în pivniţa 1 au avut ca rezultat precizarea existenţei, şi aici, a unor ziduri mai vechi decît hanul. Astfel a fost semnalată fundaţia unui pilon (1,5 × 0,90 m) ce aparţinea pivniţei anterioare, orientată spre vest, precum şi un alt zid, şi el mai vechi

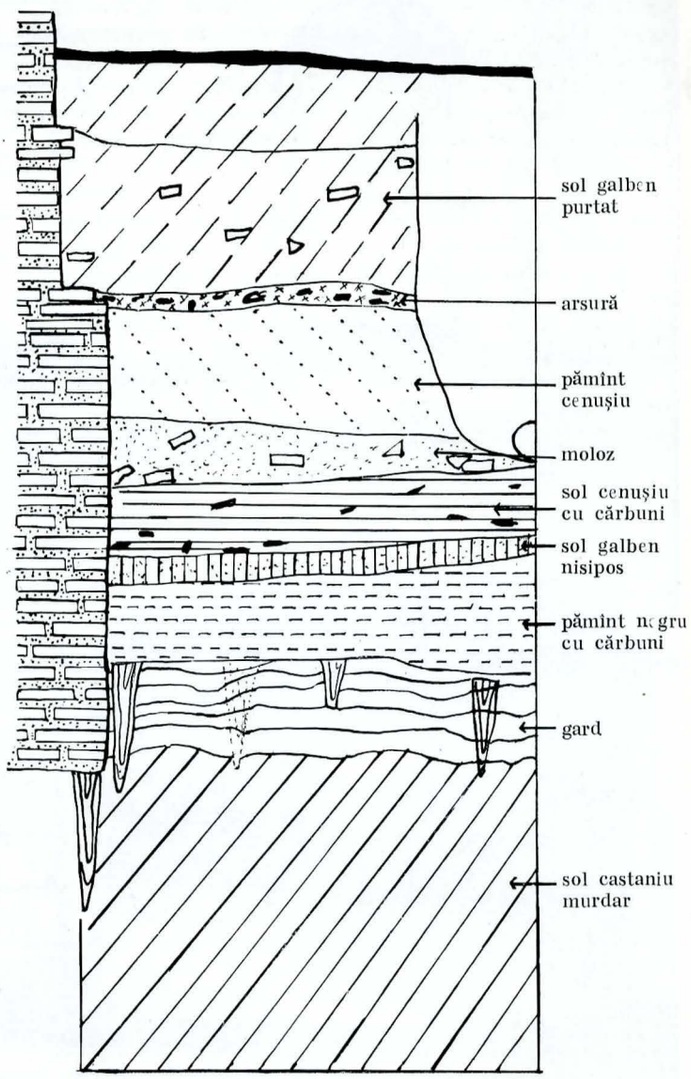

Fig. 6. Profilul de sud al şanţului IV.

decît hanul. După tehnica în care este lucrat, pilonul poate fi datat în secolul al XVII-lea, pe cînd zidul celălalt în secolul al XVIII-lea. Ceea ce atrage atenţia la acest pilon este sistemul de armare cu tiranţi prinşi în fundaţie. Apar astfel 3 lăcaşuri de bîrne de lemn longitudinale şi 3 transversale. Aceşti tiranţi erau sprijiniţi pe ţăruşi bătuţi în pămînt. De fapt studierea fundaţiilor a permis precizarea cîtorva concluzii referitoare la tehnica de construcţii în anul 1833 :

— meşterii bucureşteni au folosit drept materiale de construcţie cărămida şi mortarul amestecat cu nisip gălbui, situaţie caracteristică sec. XVIII—XIX ;

— pentru consolidarea fundaţiilor s-a recurs la realizarea unui suport de fixare prin baterea în pămînt a ţăruşilor de lemn ;

— toate şanţurile săpate pentru ridicarea fundaţiei se prezintă sub formă de trepte, fiecare dintre acestea măsurînd 0,50 m ;

— zidul de fundaţie este alcătuit dintr-un şir continuu de arce de descărcare.

Lucrările de restaurare încheiate în 1973 reprezintă cea de-a treia mare etapă de existenţă a Hanului cu Tei din Bucureşti. Ele au urmărit atît reconsiderarea monumentului, sporirea funcţionalităţii lui, cît şi obţinerea unei înfăţişări unitare. În acest scop au fost îndepărtate adaosurile intervenite la sfîrşitul secolului al XIX-lea în curtea interioară, supraînălţîndu-se laturile lungi cu un etaj dotat cu geamlîc specific epocii de ridicare a Hanului cu Tei. Marcarea acestui adaus este evidentă, fără a impieta aspectul unitar al întregului ansamblu. Totodată s-a impus schimbarea feroneriei uşilor şi ferestrelor, recurgîndu-se la copii executate în aceeaşi manieră în care s-au lucrat cele originale. Avîndu-se în vedere înscrierea faţadei

https://biblioteca-digitala.ro

din Lipscani în frontul stradal, și aspectul ei plăcut, s-a procedat la menținerea acesteia în forma dată de către meșterii sfîrșitului de veac XIX. De aceea latura din Blănari, care s-a păstrat în forma veche, diferă de aceea din capătul opus acestui mare culoar comercial. În noua sa înfățișare Hanul cu Tei contribuie la sublinierea arhitecturii medievale din centrul istoric al Bucureștilor.

SUMMARY

The monument belongs to the historical and architectonic reservation of Bucharest and was built from 1833 to 1835. The archaeological researches effected within the framework of the restauration works led to the discovery of vestiges of half-timber houses dating from the XVI-th century. Together with other buildings, they were forming „Ulița cea Mare" (the Big Lane), today Lipscani Str., well-known commercial place of Bucharest in the medieval epoch. Other discovered buildings, made up of bricks, dated from the XVII-th — XVIII-th according to the specialists' opinion.

Hanul cu Tei (The Lime-Trees' Inn) was built by two great merchants from Bucharest : Anastasie Hagi Polizu and Stefan Popovici. By that time it was an important commercial crossing bordered by two rows of shops, each one consisting of 14 rooms. The short sides of the inn, where there also were the entrance gates, had a basement, ground floor and first floor, the rest of the building having only a ground floor. Situated in the centre of the town, the inn represented an important commercial objective, becoming well known for the despatch of furs and manufactured articles brought from the Occident and from the Transylvanian centres. At the end of the XIX-th century important modifications were made which affected the southern half of the building.

The recent restauration removed the amendments improper to the architecture of the beginning of the XIX-th century and gave back to the monument its initial aspect, emphasized by the floor with a verandah which was added in order to integrate it within the present architecture of the area and to increase its functional character.

Hanul cu Tei is one of the 20 buildings of this kind existing during the feudal epoch in the Curtea Veche (Ancient Court) area, in Bucharest, and represents a type of Bucharest inn.

TÎRGOVIȘTE. CONSIDERAȚII ASUPRA ÎNCEPUTURILOR ORAȘULUI MEDIEVAL

GABRIEL MIHĂESCU și EUGEN FRUCHTER

Temă prioritară a programului de cercetare a patrimoniului cultural național, studierea problemelor privind geneza și organizarea orașelor românești constituie o preocupare majoră a istoricilor.

Descoperirile arheologice întîmplătoare, ca și rezultatele științifice, obținute prin săpăturile sistematice efectuate în diferite puncte ale orașului Tîrgoviște, ne permit astăzi să facem unele precizări asupra vechimii, ariilor și structurilor așezării medievale, asupra momentului istoric al conturării trăsăturilor sale urbane, precum și asupra rolului curții domnești în evoluția ulterioară a acesteia.

Ca în alte cazuri, atestarea documentară a localității este ulterioară apariției sale [1].

Cercetări arheologice recente vin să ateste existența în perimetrul orașului a unor așezări rurale în secolele III—V, X—XI[2] și a uneia incipient urbane la începutul secolului al XIV-lea, deocamdată fără legături stratigrafice concludente între aceste faze, care să ateste continuitatea locuirii în aceeași vatră.

Premisa economică a apariției la Tîrgoviște a unei aglomerări urbane o constituie existența unei grupări relativ dense de sate [3], înșirate pe văile mijlocii ale Ialomiței și Dîmboviței — care converg spre acest punct la ieșirea dintre dealuri, unde rîurile se apropie pînă la 8 km.

Evoluția rapidă a Tîrgoviștei spre tipul de așezare urbană a fost influențată de o serie de factori :

— situarea ei avantajoasă în microzonă, facilitînd legăturile dintre sate ;

— poziția geografică specială într-un cadru natural mai larg (zona de contact dintre Cîmpia Română și Subcarpați), care-i conferea rolul de mijlocitor al schimbului de produse ⟨tîrg periodic⟩ pentru grupurile de sate cu economie complementară, pe o rază de cca 20—30 km (și la o distanță de 40—60 km de alte centre urbane contemporane cu o evoluție asemănătoare) ;

[1] *Călători străini despre țările române*, vol. I, Ed. științifică, București, 1968, p. 28—30 (mențiunea din 1396 a lui Johann Schiltberger).

[2] Este vorba de două monede divizionare bizantine emise de Ioannes I Tzimiskes (969—976), descoperite la Tîrgoviște în anul 1954, a căror prezență în imediata apropiere a drumului de negoț al Ialomiței se poate explica prin funcționarea aici a unui tîrg periodic prilejuit de circulația intensă a mărfurilor pe drumul folosit încă din antichitate și revigorat odată cu revenirea stăpînirii bizantine la Dunăre. Un solidus emis de Justinian după anul 538 a fost descoperit, în 1972, în apropierea aceluiași drum (v. Luciana Oancea, *Descoperiri arheologice la Valea Voievozilor*, în „Scripta Valachica", 4, Tîrgoviște, 1972, p. 115). Săpăturile arheologice efectuate de noi în cartierul Suseni au surprins urmele unei așezări aparținînd ultimei etape a culturii Dridu (v. Gabriel Mihăescu, *Contribuții arheologice la studierea începuturilor orașului Tîrgoviște*, în „Valachica", 9, Tîrgoviște, 1977)

[3] Atestate documentar abia în secolele XV—XVI — pe măsura aservirii lor de către feudali sau biserică — dar cu o existență sigur mai veche, satele din împrejurimile Tîrgoviștei constituiau o grupare unitară de așezări înșirate de-a lungul cursurilor de apă. Le prezentăm în ordinea cronologică a menționării lor : Răzvad (1431) ; Brănești, Cerești, Luciani, Racovița și Rușii (1451) ; Telești (1452) ; Aninoasa, Eucșani și Dragomirești (1453) ; Băleanii (1464) ; Sturzeni (1469) ; Făcețelul (1475) ; Viboriți (1479) ; Băcani și Călugăreni (1493) ; Băneștii, Dobroeștii, Găești, Iacovești, Străoști și Vaideești (1498) ; Sîrbi și Tătari (1499) ; Găleșești (1501) ; Cricoveni (1510) ; Gemeni (1531) ; Brețculești (1533), Băjești, Corbi și Văcărești (1535) ; Inoteștii (1573) ; Severinții (1580) ; Popșa (1584) ; Solomon (1597) etc. (v. și Gabriel Mihăescu, *Topografia arheologică a orașului Tîrgoviște*, 1976, lucrare de atestare în ms. la biblioteca Centrului special de perfecționare al C.C.E.S.). Satul Dragomirești de la Dîmbovița („Documenta Romaniae Historica, B, Țara Românească", vol. I, doc. nr. 109) trebuie identificat cu actualul sat Dragomirești de lîngă Tîrgoviște, atît pentru motivul că figurează în document alături de alte sate din apropiere (Răzvad, Aninoasa, Bucșani) cît și pentru că data documentului emis în Tîrgoviște, 1453, este apropiată de cea înscrisă în pisania bisericii satului : 1461—1462 (ctitoria lui Staico din Bucov și a soției sale, Caplea, fiica lui Vlad Călugărul).

https://biblioteca-digitala.ro